

Klemenčič soglasno sklene, da naj stopita odpora obeh društev v tozadevni kontakt. — Tov. predsednica se animira shod zakonskih parov, da zavzamejo določno stališče za pravično odmero draginskih doklad. Po določanju dnevnega reda prihodnjega zborovanja, ki se bo vršilo drugi četrti meseca januarja prih. leta, zaključil predsednica lepo uspelo zborovanje. Tajnik.

Po slovanskem svetu.

Iz čehoslovaške republike.

— **Vseučiliškega počitniškega tečaja v Val. Mezici,** kamor bi morali iti tudi ml slovenski učitelji, se je vdeležilo v celoti 443 učiteljev in učiteljic. Predavali so vseučiliški profesorji dr. Arne Novak, o češki literaturi, prof. dr. Vlad. Novak o modernem stavbarstvu, prof. dr. Kalab o temeljnih mirovniških pogodb in novi Evropi, prof. dr. V. Tille o početku češke literature s posebnim ozir na legende, ki sta jih cerkev in država prikrejevala po potrebah, prof. dr. Němec pa je v poslednjem trenutku svoje predavanje odpovedal. Vdeleženci so napravili več podučnih izletov v okolico in so sploh vsestransko izrabili čas, držeč se Masarykovih besed: »Povej mi, kaj delaš o prostem času in jaz ti povem, kaj si!« Tečaj je pozdravil tudi predsednik republike. V svojem brzojavu pravi: »Učiteljski tečaj ne izgubi svojega pomena niti sedaj v prehodni dobi do vseučiliške izobrazbe vsega učitelstva, niti pozneje, ko bo treba znanje in izobrazbo izpopolnjevati in obdržavati stike z akademijo.«

V počitniškem tečaju smo imeli Slovenci zagotovljenih pet mest. Okornost naše notranje uprave, nerazumevanje časovnih potreb in »hladilne« so nas pripravili ob kleno duševno hrano.

— **Češki tovariši vztrajajo na svojem sklepu,** da organelje v cerkvi ni dostojno svobodnega učitelja. Organizacija izključil vsakogar, ki se ne-če odpovedati organelju.

— **Nekaj nalog za izpit za meščanske šole** na Češkem: v maju 1920. **Pedagogika:** 1. Pomen Jana Herbasta za pedagogiko. 2. Začetek, sedanjí razvoj in pomen meščanske šole. — **Zemljepis:** 1. Pomen sredozemskega morja za razvoj Evrope. 2. Popis kraljevine Danske (Skica.) 3. Vpliv podnebja na značaj kraja. — **Zgodovina:** 1. Razvoj družabnih razmer v Rimu po punskih vojnah preosnove bratov Graha. 2. Kulturni pomen in posledica križarskih vojn. 3. Razdelba zgodovine po obsegu in dohah. — **Prirodopis:** 1. Gobe (poriferija) od anatomske in sistematične strani. 2. O potresu. — **Fizika:** 1. Keplerjevi zakoni. 2. Merjenje galvanskega toka. 3. Grozdni, sadni, mlečni in sladni sladkor. — **Matematika:** 1. $x \frac{1}{2} + y \frac{1}{3} = 20$, $x \frac{2}{3} + y \frac{1}{4} = 6$ 2. Obseg dveh trikotnikov z enakimi koti je 62 in 58 cm; ploščina obeh trikotnikov znaša 420 cm². Po lšite njihovo razsežnost. 3. Trije bratje, stari ravno 18, 16 in 13 let, so dobili vsak ob svojem desetem rojstnem dnevu po 1500 K pod pogojem, da začno trgovino, ko bo njihovo skupno premoženje znašalo 10.000 K. Kdaj bo to, če so polletne 4 odstotne obresti? 4. (Kandidati) Opazovalec stojič 25 m nad rečno gladino, vidi špiro zvonika pod clev. kotom 32° 13' 28", na drugi strani reke pa se zrcali špiro zvonika v vodi pod depres. kotom 47° 25' 36". Kako visok je zvonik. —

— **Za delavsko Olimpijado** v l. 1921. v Pragi se je do sedaj prijavilo že čez 40.000 telovadcev. Telovadišče so kupili od Sokola za 1.500.000 Kč.

— **Zveza kovinarjev na Češkem** je imela v l. 1919. 123.602 članov, ki so vplačali 4.258.525 Kč članarine, podpor se je izplačalo 383.828 Kč. Sila organizacije!

— **Četrtsotletnica smrti J. A. Komenskega.** Proslava 250 letnice zavzema na Češkem silno razmerje. Šole proslave kar najdostojneje in najslavnejše spomin na največjega sina češkega naroda. Ministrstvo je izdalo ogromna navodila, na vseučiliščih se vrše posebna predavanja za učitelje in slavnostne govornike pri proslavah. Mlado in staro je neumorno na delu, da narod proslavi v svobodi spomin Komenskega, ki je najhuj ljubil svobodo dela, učenja in vesti.

— **Češko osrednje učiteljsko društvo** je izdalo na čez čas službe učitelstvo sledeči odkli: »Zakoni iz poslednjih dob o upravi plač, štetju volnih let so uredili prejemke učitelstvu ljudskih in meščanskih šol in tako je doseglo učitelstvo v najvišjem plačilnem razredu take pokojninske dohodke, ki presegajo sedanje njihove najvišje prejemke. S tem je podana možnost vsem, ki imajo pravico do polne pokojnine, oditi brez mater. lne škode v pokoj, ne da bi morali dokazati ne. sposobnost za aktivno službovanje. In če s pedagoškega stališča obžalujemo odhod zaslužnih in izkušenih učiteljev, vendar mora organizacija, ki ji leži na srcu skrb za bodočnost nadpolnega nar. razvoja, poskrbeti, da se mladi generaciji napravi mesto in da dobe službe iz učitelstva se vračajo. ti tovariši, ki so v nekaterih okrajih vsled prevelikega števila učitelstva brez službe. Deželni šolski svet moravski (nemška sekcija) je z n. raz. od dne 14. junija 1920, št. 2749 pozval vse nemške učitelje, ki dobivajo plačo najvišje stopnje, da čimprej vložijo prošnjo za vpokojitev. Kdor bi se tokom enega meseca po pozivu ne od. zval, se upokoji iz službenih ozirov. Češki učitelje s 35 in več službenimi leti se niso od ur. dov prisljeni prositi za pokoj, toda pričakujemo, da store to dobrovoljno. Učiteljska društva naj v okrajih, kjer je preveč učiteljev, store svojo dolžnost in zahtevajo od preslužnikov to žrtv

v dobrobit celote.« Tako na Češkem! Pri nas pa starejšim niti od daleč na misel ne pride, da se umaknejo pomladku in služijo dalje in dalje, da imajo nekateri že celo 50 službenih let. Jeli to v prospek šolstva? Dvomimo!

— **Čehoslovaška republika za šolstvo.** Čehoslovaški dr. proračun za prihodnje leto izka. zuje za šolstvo 608.344.891 kron, to je 4,3 odstot. ka celokupnih državnih izdatkov.

Podpirajte „Jugoslovansko Matico!“

Iz Jugoslavije.

— **Divjanje duhovščine proti učitelstvu in disciplinarne preiskave.** Že zadnjič smo poročali o slučaju, kako je prišel katehet med poukom v šolsko sobo in se je pričel vmešavati v pouk učitelje ter jo je žalil pred učenci sot. urad. no osebo; enako smo poročali o vmeš. vanju kateheta v pevski pouk in o denunciaciji zaradi popolnoma zasebnega izražanja in nazorov nekega učitelja, o čemer je g. predsednik višjega šolskega sveta izjavil pri seji, da bo uvedel „strogo preiskavo“; poročali smo o disciplinarni preiskavi, ki jo je višji šolski svet uvedel zoper nekega učitelja na podlagi anonimne časopisne vesti, tudi zgolj zaradi njegovega zasebnega naziranja in izražanja o duhovskem stanu; poročali smo o interpelaciji duhovskega člana viš. šol. sveta pri seji zoper srbsko učitelje. co, ki ima značaj plemenske mržnje proti Srbom in mržnje ter verske nestrpnosti do pravoslavja; poročali smo o interpelaciji duhovskega člana višjega šolskega sveta, ki zahteva pospešitev neke disciplinarne preiskave zoper učitelstvo neke šole, v zadevi, ki nima z duhovščino in cerkvijo ničesar opraviti, in ki je bila uvedena tudi zaradi zasebnega in ne. uradnega izražanja učitelstva, katera interpelacija ima značaj gonje duhovskega stanu proti učitelstvu. Danes imamo pa poročati še o hujšem slučaju žalitve in kršenja uradnega decuma učiteljskega stanu s strani duhovščine. Na podlagi denunciacije nekega človeka duhovniku o privatnem pogovoru in izražanju zasebnih nazorov nekega učitelja v gostilni (ki pa so, kakor je sedaj ugotovljeno, popolnoma izmišljene in zlagane. Op. uredn.) je prišel duhovnik v šolo k učitelju kot uradni osebi pred poukom, mu je prepovedal iti v šolo in mu hkrati zagrozil, da on spusti šolske otroke domov siloma, ako bo hotel še naprej poučevati v razredu. To pravico nad učiteljem si je prisvajal duhovnik kot predsednik krajnega šolskega sveta. Konstatiramo: da je smatrali izjavo učitelja v gostilni, tudi ako bi bila izgovorjena, kot popolnoma zasebno izjavo in nazore. Zoper učitelja pa ne more navajati nihče dejanja, ki bi tvorili uraden pregrešek v izvrševanju službe, ki bi edino utemeljeval disciplinarno postopanje, nikakor pa še ne izvršenega nasilja. Predsednik krajnega šolskega sveta nima nobene pravice vmešavati se v personalne in pedagoško. didaktične zadeve šole, ki spadajo v področje okrajnega šolsk. nadzornika; učitelja spoditi iz šole pa niti okrajni šolski nadzornik nima pravice. O vsakem uradnem pregrešku je uvesti najprej disciplinar. no preiskavo in še to le na podlagi sejnega sklepa. Prepoved župnika učitelju, da ne sme poučevati več v razredu, je pa že disciplinar. no postopanje in tvori pregrešek prisvojevanja tuje uradne kompetence ter zlorabo urad. oblasti tuje kompetence nasilnim potom. Če je okrajni glavar, kot predsednik okr. šol. sveta na svojem mestu, mora v takem slučaju napraviti ovadbo zoper tega duhovnika na državno pravdnitvo, posebno ker tvori dejanje tudi pregrešek žaljenja učiteljeve uradne osebe. Konstatiramo, da tvori tudi uvajanje disciplinar. nih preiskav v popolnoma jasnih slučajih, ki ne tvorijo nobenega uradnega dejanja službenega pregreška s strani višj. šolskega sv. ljuto kršenje učiteljskih pravnih pravic. Ne prihajajte nam na dan z disciplinarnimi preiskavami, katerih niti ena nima za podlogo kak pregrešek urad. nega značaja, kak prestop pri pouku in v šoli. Če vam je kaj na ugledu viš. šol. sveta ne hodite po tej poti naprej, drugače bomo izpregovorili od tam, od kjer se bo razširil ta smrad po vsej državi. Naše zastopnike v višjem šol. svetu pa, pozivamo v boj zoper ta sistem!

— **Kako smo dobili zakon o narodnih šolah.** Za prvo in temeljno dolžnost so smatrali poslanci dati učitelstvu osnovnih šol materialno podlogo za popolno neodvisnost od slučajnih političnih vplivov. Bivši ministri predsednik Davidović je — pooblaščen od svojih klubskih kolegov — predložil začasnemu „Narodnemu predstavništvu“ učiteljski zakon, ki je bil končno malone soglasno sprejet.

Povdarjati treba, da je prišel ta zakon pred parlament po hudih bojih v ministrskem svetu, v katerem so nastopili proti njemu združeni radikalci in klerikalci. Šele, ko je Davidović zagrozil z demisijo, so se sovražniki učitelstva umaknili.

— **Napredek šolstva po prevratu v Sloveniji.** Uspeh naših prizadevanj na prosvetnem polju je za vsakogar, kdor misli trezno, velik. Po prevratu se je ustanovilo 50 novih osnovnih šol, 300 ljudskih šol je bilo razširjenih. Pred prevratom smo imeli dve meščanski šoli, danes jih imamo 21. Naše srednje šolstvo je po številu popolno. Visoka šola je razsežnejša, nego smo kdaj sanjali. Vseučilišče, tehnika, montanistika, trgovska akademija, konservatorij.

— **Državni izdatki za šolstvo in prosveto v Jugoslaviji.** Prosvetni račun za tekoče finančno leto, ki ga je sestavil minister prosvete Pribičević znaša brez draginskih doklad za vse pokrajine naše države 634 milijonov kron. Izdatki za prosveto v Sloveniji znašajo 76 milijonov kron i nso relativno večji od vseh pokrajin. Bosna in Hercegovina ima 1.940.000 prebivalcev, a njeni izdatki za prosveto znašajo le 41 milijonov kron. Hrvatska in Slavonija z 2.640.000 prebivalci ima prosvetnih izdatkov 134 milijonov kron, Srbija in Črna gora s 4.5 milijonov prebivalci pa niti 280 milijonov. Ako pristejemo k rednim in izrednim prosvetnim izdatkom, ki jih ima država za prosveto, draginskih doklade, bo imela Jugoslavija za prosveto tekom tega finančnega leta 1.400 milijonov kron izdatkov. Prosvetni izdatki posameznih pokrajin v primeri z prebivalstvom so potem sledeči: v Sloveniji nad 160 kron, na Hrvatskem 110 K, v Srbiji 125 kron, v Bosni pa celo le 50 K na osebo. Povprečni izdatki za prosveto znašajo za celo državo 116 K na osebo. Dočim tvori prebivalstvo Slovenije le 8,3 odstotkov vsega prebivalstva, znašajo njeni prosvetni stroški najmanj 12 odstotkov skupne vsote. Vključ dejstvu, da skrbi država najbolj za slovensko šolstvo, vendar nismo zadovoljni. Pozabili smo čez noč, kako se nam je godilo v Avstriji. V štajerskem deželnem dvoru n. pr. smo morali obstruirati šest let, da smo izvojevali kot edini uspeh — kmetijsko šolo v St. Jurju ob južni železnici. Za vseučilišče v Ljubljani smo se borili od leta 1848 naprej brez uspeha. Jugoslavija nam ga je dala takorekoč čez noč. Troški za osnovne šole so zadnje leto poskočili od 9 na 48 milijonov kron. Izdatki za visoke šole od 1/4 milijona na 11 milijonov kron. Meščanske šole stanejo 2 in pol, srednje čez 3 milijone K. Postavka za zadnje se je dvignila za 860.000 kron. Vse te izdatke je razumeti brez draginskih doklad, ki izdatke najmanj podvojijo. Prosvetni proračun za Slovenijo obsega tudi še važne postavke za podpiranje umetnosti, književnosti in splošne prosvete. V to svrhu je določena vsota 1.327.000 kron in vsi vemo, da je ta postavka za današnje čase daleko premajhna. Za narodna gledališča je v proračunu razhoda čez 4 milijone kron. V prosvetni proračun pa niso vštete poljedelske, trgovske, obrtne gozdarske in rudarske šole, ki imajo v proračunu lastne postavke. Izdatki za te strokovne šole pri nas znašajo čez 4 in pol milijona kron.

— **Znanje srbohrvaščine za tujerodne učitelje.** Ministrstvo prosvete je izdalo naredbo, po kateri se morajo tujerodni ljudskošolski učitelji, ki ne znajo srbohrvaški, naučiti tega jezika v najkrajšem času ustno in pismeno toliko, da ga morejo ustno predavati na ljudskih šolah.

— **Za naše neodrešene brate. Poziv učitelstvu!** Višji šolski svet za Slovenijo v Ljubljani. Jugoslovanska Matica si je postavila važno nalogo buditi zanimanje za neosvojene kraje med narodom, pojasnjevati potrebo podpore bdatom, katerim se je naša država odrekla, njih neugoden položaj in važnost njihove od nas odtrgane domačije — Primorja z velikimi pristaniki in morjem ter Koroške za naše narodno gospodarstvo in za našo državo ter zbrati sredstva, da jih bo mogla podpirati v njihovem boju proti potujčevanju in gospodarsko političnemu uničevanju. Da bo mogla to težko nalogo, katera je obenem naloga celega naroda, ki je postal svobodni in združen, vršiti, smatra za najnujnejše vzbuditi zlasti v mladini čimvečje zanimanje za to vprašanje in buditi v njenih srcih cavest krivice, ki je prizadjana njihovim bratom ter buditi končno ljubezen za nje, da bodo že v mladosti pomagali in se pripravljali za veliko zgodovinsko delo našega naroda, katero ga čaka v bodočnosti. Svojega namena »Jugoslovanska Matica« ne more doseči sama in iz lastne moči, ampak potrebuje krepke pomoči celega naroda in njihovih odločujočih činiteljev. Zlasti oni činitelji, katerim je poverjena velika naloga voditi in nadzorovati vzgojo mladine, zamorejo v tem oziru mnogo storiti. Blizu se dan obletnice našega osvobodjenja in našega zedinjenja v enotno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, dan II. obletnice svobode našega naroda.

Da se bo ta dan primerno proslavil, je gotovo naloga vsakega svobodnega člana naše države. Vsled tega je podpisani odbor, kateri danes vodi vodstvo Jugoslovanske Matice v Sloveniji, razpravljal o načinu, kako bi bilo mogoče najbolje in najuspešneje to storiti in je prišel do zaključka, da bi bila ravno ta svečana prilika primerna vzbuditi v mladini zanimanje za težko usodo naših bratov in vzbuditi v njej tisti čut ljubezni do zaslužnih bratov, kateri rodj podrtovovalnost in vojno do dela za končno združenje tudi s temi, danes od nas odtrganimi brati. V smislu tozadevnega sklepa prosil podpisana, naj Višji šolski svet izda navodilo vsem šolskim vodstvom v Sloveniji, da zbero dne 1. decembra t. l. svojo šolsko mladino ter ji razlože na primeren način, kako težka usoda je zadelala veliki del njihovih bratcev in sestrice, ki danes vsled političnih razmer leže pod tujim nasiljem, kjer jim tujec onemogoča vzgajati se v materini jeziku in jih obsoja v potujčevanje in v narodno smrt. Ob enem naj jim razlože nekoliko narodno zgodovino, zlasti z ozirom na te sedaj odtujene jim rojake, na gospodarsko, politično in kulturno važnost tega dejstva za našo državo in naš narod sploh ter jih obenem vspodbujajo, da že danes z vsimi močmi pomagajo svojim nesrečnim rojakom s tem, da z vso marljivostjo po svojih močeh zbirajo in žrtvujejo za velike namene, katere si je postavila »Jugoslovanska Matica«. Višji šolski svet bo gotovo uvaževal veliko vzgojno važnost tega predavanja, kakor tudi veliko vzgojno važnost, ki bo imela vzbujanje smisla poztrtovovalnosti za nesrečne rojake pri mladini, ter bo vsled tega gotovo ugodil prošnji. Ob enem naj blagovoli izdati navodilo, da se nabrani prispevki ob enem s poročilom pošljejo na naslov podpisane. — Ljubljana, dne 22. novembra 1920. Za Odbor glavne podružnice »Jugoslovanske Matice« v Ljubljani: Pražakova ulica 3./I.

— **Italijani se hočejo učiti srbohrvaščine.** Iz Beograda poročajo: Tukajšnji odpravnik italijanskega poslanstva je posetil ministra za prosveto Pribičevića in ga naprosil za navodila za ustanovitev stolice za srbohrvaški jezik na italijanskem vseučilišču v Padovi.

— **Proslava Komenskega na ljubljanski univerzi.** V ponedeljek 15. t. m. je proslavila ljubljanska univerza 250 letnico Komenskega s predavanjem prof. dr. Ozvalda. V petek na to pa je priredilo društvo slušateljev filozofske fakultete predavanje o nesmrtnem pedagogu. Predavanje se je vršilo v slavnostni dvorani ljub. vseučilišča. V dvorani je bil kip, ovenčan s trobojnico. Udeležba je bila od strani dijaštva precejšnja, manjša pa od strani ostalega občinstva. Tudi ljudskošolskega učitelstva se je pogrešalo: bilo je prav maloštevilno zastopano. Predavatelj dr. Ivan Lah je v svojem enournem govoru podal vestno sliko o življenju in delovanju slavnega moža, ki je pred 250 leti oznanjal svetu novo Evropo.

— **Likvidacija Saveza v Bosni in Hercegovini in pristop k UJU.** Sarajevske novine javljajo, da je 23. p. mj. bio sastanak odbora Saveza učiteljskih društev za Bosno i Hercegovino, na kome se raspravljalo o likvidaciji Saveza i organizaciji učitelstva Bosne i Hercegovine po okružjima na temelju novih društvenih pravila i pravila Učiteljskog Udruženja Jugoslavije, koja su usvojena na učiteljskom kongresu u Beogradu. Likvidacija Saveza i organizacija po novim pravilima provede se uporedno. Po tome svako okružje sačinjava jednu jedinicu odnosno društvo sa podružnicama sekcijama i kotarima. Glavni odbor poziva učiteljska društva pokrajine, da se prema novijem ustrojstvu organiziraju.

— **Domaćinske škole.** Određeno je, da se iz Beograda pošalje jedna partija učiteljica u Češku, da tamo svrši kurs za nastavnice domaćinskih škola.

— **Državni kalendar.** Ministarstvo prosvete izdaje za buduću godinu državni kalendar, u kome će biti unesena sva nadležstva u našoj kraljevini s imenima svih činovnika, koji u njima rade.

— **Naša dolžnost.** Pod tem naslovom prinaša »Pokret« sledeči: Organizujmo se i čuvajmo UJU kao zenicu oka svoja udruženja! — Pomazimo ustrajno i moralno i matorijalno svoje staleške ustanove! — Upisujmo žurno deonice za Učiteljski konvikt i Učiteljsku štedionicu! — Saradujmo u svojim staleškim organima, plaćajmo tačno pretplatu »Narodnoj Prosveti«. »Učitelju« i »Pokretu«! — Marljivo prikupljajmo priloge za fond svoga pokrajinskog lista i poverništva! — Širimo svuda svoju stalešku štampu! — Dižimo i jačajmo neumorno svoju stalešku svest i solidarnost!

— **Prošnja.** Vse gg. tovariše in tovarišice, kakor tudi šolska vodstva prosim uljudno naj odstopijo kako slovensko knjigo nanovo ustanovljenemu izobraževalnemu društvu v Melincih v Prekmurju. Potreba je velika, sredstev pa ni. Darujte po možnosti na naslov: Leo Cepuder, nadučitelj, Melinci, Prekmurje.

— **Koroškim članom Slovenske Šolske Matice.** Vse one tovariše in tovarišice, ki so svoj čas vplačali članarino za 1921 z 20 kronskega zneskom, prosim, da upošlejo čimprej na moj naslov še 12 K kot doplačilo k povlašeni članarini. — Pavel Koschier, okr. šolski nadzornik, tč. v Prevalljah — poverjenik SSM za Koroško.

Slovenska Šolska Matica. Poverjenike in poverjenice prosimo, da se požurijo z nabiranjem članov. Vsled odobrovanja sklepa znaša članarina na leto 8 dinarjev (32 K); za dijake znaša članarina 5 din. (20 K); ustanovniki morajo doplačati 5 din. za leto 1920. Poverjeniki, ki so pobrali članarino po 20 K, morajo pobrali še doplačilo po 12 kron. Ustanovniki znaša v bodoče 200 dinarjev. Za leto 1920, bo izdala S. S. M. te-le publikacije: 1. Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v osnovni šoli. — Za učiteljskega priredil Fr. Fink. — 2. Dr. Ljudevit Pivko in Adolf Schaub: „Telovadba. Razlaga telovadne teorije in navodilo k vodstvu telesnih vaj po Tyrševem sestavu.“ — 3. Letopis, ki bo objavil oceno delovanja H. Schreinerja, Iv. Macherja in Iv. Krulca. Poleg tega pa še „Podrobni učni načrt za telovadbo.“ — Imenik članov in seznam izdanih knjig bo izšel v posebni knjigi.

— **Nova učna knjiga.** V zalogi šolskih knjig je izšla „Občna zgodovina vzgoje in pouka s posebnim ozirom na ljudsko šolstvo za moška in ženska učiteljska.“ Spisal je knjigo dr. Janko Bezjak. Cena ji je 40 kron, trdo vezani 49 kron.

— **Šolska vodstva opozarjamo na današnji oglas „Efesin“** črnilni prašek in priporočamo takoj naročiti, ker se je caina za 100% podražila.

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Ljudmila Dragan-Slanovecova iz Ljubljane 20 K. Angela Porekarjeva 10 K, Zvonimir Porekar 10 K, Franica Valpotičeva 10 K, vsi s Huma pri Ormožu. — Albin Smole iz Vodice 20 K. — Franjo Jeglič 10 K, Malči Jeglič 10 K, oba iz Dovjega. — I. Dolinar-Maroltova iz Ljubljane 15 K. — I. Sedejeva iz Ljubljane 20 K. — Špan Fran iz Ljubljane 20 K. — Janko Škufca z Drenovega grlica 10 K. — Fran Zupančič iz Rateč pri Kranjski gori 15 K. — Iva Jamskova 20 K, Albina Rupnikova 20 K, obe s Studenca-Iga. — Učiteljsko v Trbovljah 75 K. — Doljak Kristina 20 K, Pipan Rizička 20 K, Pleško Marija 10 K, Perin Ana 10 K, Zavrtnik Milka 10 K, Podbršček Lojzka 10 K, Jug Ana 10 K, Strajnar Ida 10 K, Gregorič Vinko 10 K, vsi iz zasedenega ozemlja, zaposleni pri višjem šolskem svetu. — R. Bizjakova 10 K, M. Mehtetova 10 K, M. Meškova 10 K, M. Palmetova 10 K, H. Potočnikova 10 K, C. Skubiceva 15 K, M. Sodnikova 10 K, J. Trdinova 10 K, M. Vidičeva 10 K, I. Waschitova 10 K, vse na I. mestni dekliški meščanski šoli v Ljubljani. — Jos. Kalinova 10 K, St. Kantetova 20 K, Fr. Lundrova 10 K, E. Rekarjeva 10 K, E. Rojčeva 10 K, A. Sarkova 14 K, M. dr. Šorileva 10 K, E. Žerjavova 10 K, vse na I. mestni dekliški šoli v Ljubljani. — Breda Neratova 10 K, Jožica Likozarjeva 10 K, obe iz Ljubljane. — Ivan Pipan 30 K, Antonija Kovač 20 K, Riko Paternost 20 K, Gabrijela Pipan 20 K, Marija Pipan 20 K, vsi iz Poljanske doline nad Škofjo Loko. — Drago Rumpret 25 K, Cecilija Eržen 25 K, oba iz Sremelji. — Današnja zbirka — K 774: uspeh darovanja do današnjega dne — K 4160:50. Darovanje se bo nadaljevalo do 8. decembra.

Napadi na učiteljski stan.

— **Napad na učiteljsko iz Srbije v višjem šolskem svetu od strani klerikalcev.** »Jutro« piše: »Povsod in ob vsaki priliki kažejo slovenski klerikalci svojo plemensko mržnjo proti Srbom, svojo versko nestrpilnost proti pravoslavju. Dogodek, ki se je zgodil v zadnji seji višjega šolskega sveta, 15. t. m. v Ljubljani, nam jasno pokazuje krivce, ki zanašajo to mržnjo med narod. Ministrstvo prosvete je imenovalo za Ljubljano učiteljsko, ki naj bi poučevala po ljubljanskih ženskih ljudskih šolah srbohrvaščino. V seji višjega šolskega sveta pa je vstal kanonik Nadrah in protestiral proti temu, da je na ljubljanskih ljudskih šolah nastavljena učiteljica druge vere, da žali čut katoliškega prebivalstva dejstvo, da njegovo mladino poučuje učiteljica, ki je pravoslavne vere! Proti takemu zeloštvu je odločno nastopil zastopnik učiteljskega ravnanja Jelenc, ki je protestiral proti netaktnosti zastopnika duhovščine in vprašal kanonika Nadraha, ali žali njegovo katoliško čustvo tudi dejstvo, da je naša kraljevska dinastija pravoslavne vere. Predlog kan. Nadraha, da se ta učiteljica Srbkinja odslovi, je bil odklonjen z veliko večino, za predlog so glasovali samo navzoči katoliški duhovniki, drugi klerikalci pa so glasovali proti. Ta dogodek je jasen dokaz, da prihaja hujšanje proti Srbom in pravoslavju edinele iz katoliških duhovniških krogov, ki izrabljajo versko razliko v svoje nizke strankarske svrhe in kupčujejo v narodu z verskimi čuti. Tudi v Srbiji je že precejšnje število slovenskih učiteljev in učiteljic, ki so katoliške vere, ali do danes se ni spozabili niti en Srb tako nizko, da bi nastopil proti njim. Tako nekulturnega čina zmožni so isti katoliški duhovniki, ki so jim sicer vedno polna usta o balkanizmu. Spominimo se pa samo malo preteklosti in vprašamo, ali se je v bivši Avstriji našel

kda in kje kak katoliški duhovnik, ki bi v kranjskem deželnem šolskem svetu protestiral proti temu, ko je avstrijska vlada nameščala po kranjskem nemške profesorje protestantovske vere. Seveda, takrat smo živeli v Avstriji, danes pa v Jugoslaviji!»

— **Nov napad na učiteljsko.** »Domoljub« z dne 17. nov. t. l. piše: »Koliko časa se (Dopis z dežele) naj mirno gledamo in prenašamo te strašne razmere na naši ljudski šoli? (Izvezete so seveda one šole, kjer je res učiteljsko na svojem mestu.) Višji šolski svet je kriv, da se je zanesla med liberalno učiteljsko pokvarjenost in brezbriznost, da ji ni para. Višji šolski svet ima menda ta edini namen, da liberalno učiteljsko spravi v mesta. Nič ne vpraša: ali je potreben ali ne, ali je zmogel ali ne, ali ima sploh kaj smisla za vzgojo mladine ali ne. Zadržuje, da je le liberalce. Ali pa je učiteljsko mesto na šoli, od koder je učitelj poklican v mesto, razpisano, da bi drugi prišel? Kaj šel! Nadučiteljsko mesto v kraju si pridržijo in stanovanje seveda tudi, sam se pa potika po mestu, kjer nima kaj početi. Posledica tega je: ti, ljudstvo, plačuj njega in še namestnika; torej dva namesto enega. — V dokaz resničnosti povedanega naj služi sledeče pojasnilo: Iz Sv. Križa pri Kostanjevici je nadučitelj (znan vinski trgovec) bil poklican v Ljubljano. Ker ni imel tam kaj delati, so ga poslali na Koroško, kjer se je »požrtvovalno« trudil za — veselice. Za to svoje delo je dobil vsak dan dvesto kron. Umevno, da je Koroška morala biti zgubljena za Jugoslavijo, ker so tako delali za narod. V Sv. Križu si je ta moč stanovanje pridržal v šoli. Sam je bil v Ljubljani in na Koroškem, družina v šoli v Sv. Križu, drugo učiteljsko se je potikalo po zasebnih stanovanjih. Letos se na tej šoli še ni pričel pouk. Zakaj ne? Nadučitelj ima »bolezenske« dopust, da se lože zanjima za vinske kupčije, šopiri se v šolskem stanovanju, svojo hišo ima pa v najemu. Ali smo za to židali šolo, da služi za stanovanje človeku, ki ne uči in ki mu je šola deveta »briga? Šola je zato, da bodo naši otroci v šolo hodili in se kaj koristnega naučili. Zato zahtevamo: V Sv. Križu pri Kostanjevici naj se nadučitelj takoj izseli iz šole — v svojo hišo gre lahko, če hoče —, ker ni več za rabo, naj se upokoji, nadučiteljsko mesto naj se razpiše, da pride v kraj učiteljska moč, ki se bo vzorno trudila za šolsko mladino, šolski pouk naj se takoj prične po vseh razredih. Trovov ne trpimo nič več med seboj!»

— **Javen shod proti učiteljsvu.** »Slovenec« z dne 20. nov. t. l. št. 266 piše: »Boj za očenaš. V sredo zvečer se je vršil v Križah pri Trzinu velik protestni shod, katerega je sklical zastopnik staršev J. Sitar proti terorizmu višjega šolskega sveta, ki skuša preko sklepov občine in krajnega šol. sveta razširiti tukajšnjo šolo. Obvestilo viš. šol. sveta, da pošilja k nam zopet novo učiteljico, je nabito polna dvorana z velikanskim ogorčenjem zavrnila. Tu ne gre za boj proti šolstvu, ki se mora kot najvažnejše kulturno sredstvo pospeševati seveda po finančnih močeh. Pogledimo! Učiteljica Mlakar, proti kateri se osebno ne moremo pritožiti, je bila nastavljena v začetku leta v Podstenicah pri Toplicah, kjer ni nobene učiteljske moči. Pa v Križah pri Trzinu je bolj fletno in železnica zraven. Ker so dosedaj zadostovale v Križah tri učne moči, je bilo treba seveda razširiti šolo, ker je kalpada v Križah za učiteljsko moč večja komoditeta kakor v kakem osamljenem kraju. Novomeški glavar je pa potem prošil g. Lobeta, žup. upr. v Poljanah, kjer tudi že od maja ni nobene učiteljice, da naj prevzame šolo v Podstenicah »radi pomanjkanja učiteljskih moči.« Na eni strani vsiljujete proti volji ljudstva nove moči, na drugi pa pustite nekatere šole prazne! To ni prav! Nadalje je protestni shod z nepopisnim navdušenjem vzel na znanje resolucijo, da se takoj prične v šoli moliti očenaš. Ako se tej upravičeni zahtevi ne bi takoj ugodilo, bo odgovoren za posledice višji šolski svet. Tozadevne resolucije so se odposlale na pristojna mesta. Izvolil se je še odbor 13 moč, katere je ljudstvo brez razlike strank pooblastilo, da izvedejo upravičene zahteve ljudstva in se upostavi zopet normalni red. Ti demokratični polizkusi liberalnih učiteljev so odprli našim ljudem oči, da bodo 28. t. m. šli v boj proti laždemokratom.«

— **Župnik zapodil učitelja iz šole.** Dogodil se je slučaj, da je prišel dekan v šolo in učitelju zagrozil, da ne sme več prestopiti šolskega praga, sicer bo on šel v razred in bo spustil otroke domov. Otroci so si že pred tem dogodkom pripovedovali, da »danes ne bo šole«. — »Slovenec« z dne 19. novembra t. l. št. 265 poroča o tem: »Žalosten slučaj. Poroča se nam: V Gorici pri Ribnici je preteklo nedeljo v gostilni pomožni učitelj Ferluga govoril: »Ne verujem v Boga, ne v Marijo, ne v svetnike, to je vse izmišljeno.« Ko so ga kmetje vprašali, je-li tudi otroke v tem smislu vzgaja, je odgovoril: »Seveda, da ne bodo tako neumni kakor ste vi.« Dne 17. t. m. je predsednik krajnega šolskega sveta vsled tega zahteval, da se Ferluga iz šole odstrani, kar je ta tudi takoj storil. Stvar pride pred višji šolski svet. Podobni slučaj se poroča iz Šiske. Stvar je zelo značilna za duh, ki vlada v krogih, katerim ti gospodje pripadajo in ki kljub

temu trdijo, da niso proti verskemu čutu ljudstva.« »Slov. Narod« z dne 21. nov. št. 267 pa poroča o tem slučaju takole: »Klerikalna lažljivost. »Slov.« z dne 19. novembra je očitil učitelju Ferlugu v Gorici pri Ribnici, da je v neki gostilni rabil te besede: »Ne verujem v Boga, ne v Marijo, ne v svetnike, to je vse izmišljeno.« Dogodek je od kraja do konca zlagan in učitelj Ferluga je že vložil po svojem zastopniku dr. Pucu tožbo proti »Slovencu«. — Naše mnenje je, da ni v takih slučajih samo tožba na mestu, ampak ovadba na državno pravdnitvo, ker se je dekan grozilno izražal proti učitelju kot uradni osebi in mu je grozil v njegovem uradnem delovanju. — Sicer pa je Ferlugo korak že dosegel delni uspeh. »Slovenec« z dne 21. novembra se je prestrašil »Narodove« notice ter priobčuje v št. 267 te-le vrste: »Gosnod učitelj Ferluga iz Gorici pri Ribnici je, kakor beremo v »Slov. Narodu«, vložil tožbo proti našemu listu, ki mu je v dopisu očitil, da je v neki gostilni izustil besede: »Ne verujem ne v Boga, ne v Marijo, ne v svetnike; vse to je izmišljeno.« Ker smo glede tega dobili poročilo, v katerem so se navajala ne samo dejstva, temveč tudi priče, ker se je nadalje sporočilo, da je sam predsednik krajnega šolskega sveta pozval g. Ferluga, da se vsled tega iz šole odstrani, kar da je on tudi brez ugovora storil in je bila na njegovo mesto naznačena druga učiteljska moč, in ker se je obenem sporočilo, da je zadeva bila naznanjena v najboljši veri. — smo poročilo priobčili v najboljši veri, da odgovarja resnici. Če bi pa ono resnici ne odgovarjalo, smo mi po načelu časnikarske poštenosti in lojalnosti, ki nas v javnem življenju vsegdar vodi, brez vsega pripravljeni krivico popraviti, naj bo prizadjana komurkoli.« — Toliko zaenkrat za zgled, kakšnih manir se šoli in učiteljsvu naspromptno časopisje poslužuje v sedanji volilni borbi. K zadevi se o priliki še povrnemo!

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjižarna »Učiteljske tiskarne v Ljubljani«, Frančiškanska ulica 44. 6.

Slabonadarjeni otroci in njihova vzgoja. Tozadevno jugoslovansko literaturo izpolnjuje knjiga »Duševno slaba deca i njihovo vaspitanje«, ki je izšla v Novem Sadu. Avtor knjige je prof. P. Sotić. Knjiga stane 20 din. in se naroča: Knjižara Ornjanič, Novi Sad.

ZA REZERVNI SKLAD UJU POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zavze z dne 27. decembra 1918.)

LXV. izkaz.

Po 240 K: Učiteljsvo narodne šole v Rajhenburgu ob Savi. — Da, domovinsko ljubezen in stanovsko zavest mora zavedni učitelj izpričati vsekdar! — Po 160 K: Barjanski učiteljski zbor v Ljubljani. Prispevali so: Črnogaj Fran 60 K, Fani Hribenikova in Marija Smolčeva po 40 K ter Anica Španova 20 K. — Po 140 K: Učiteljski zbor v Sodražici. Darovali so po 20

kron: Vrbič Mihajl, Paganelli Anton, Kovač Viktor, Žitko Matko, Jadviga Strelcova, Iva Lovšinova in Berta Lapajnova. — Po 75 K: Učiteljsvo — Trbovlje. — Po 70 K: Učiteljsvo na Vrhniki. Prispevali so po 20 K: Olga Horvato, Darinka Franketova ter Angela Petričeva, Michler Ivan pa 10 K. Hvala! Kje so pa ostali tovariši in tovarišice? — Po 50 K: Mina Bezlajeva — Žiže. Po 40 K: Franjo in Malči Jeglič — Dovje, p. Mojstrana. — Po 30 K: Kramer Miroslov — Škofja Loka. — Po 20 K: Smole Albin — Vodice nad Ljubljano. — Današnji izkaz 825 K. Prej izkazanih 26.673 K. Skupaj 27.498 K.

Ivan Petrič.

Ljubljana, VII., Gasliška cesta 172.

Po sklepu lista.

Okrajna učiteljska društva opozarjamo, da izide v prihodnji številki »Učit. Tov.« osnutek pravil za okrajna učiteljska društva, na podlagi katerih naj predelajo okrajna društva svoja pravila, da bodo v skladu s pravili UJU.

Št. 2170/m. š. sv.

Razpisi učiteljskih služb.

Na mestnih ljudskih in meščanskih šolah ljubljanskih za šišenski okraj se razpisujeta vsled odredbe višjega šolskega sveta z dne 24. oktobra 1920, št. 10.523, dve vsled odloka višjega šolskega sveta z dne 14. januarja 1920, št. 18.803 ex 1919 nanovo sistemizirani službi mestnih katehetov v stalno popolnitev.

Prosilci morajo biti usposobljeni za pouk v cerkva na ljudskih in meščanskih šolah.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati po službeni poti pri mestnem šolskem svetu ljubljanskem do vstetega

dne 10. decembra 1920.

Mestni šolski svet ljubljanski,

dne 16. novembra 1920.

Odgovorni urednik:

Franč Štrukelj.

Last in založba UJU. — poverjenišva Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Kontrolne knjižice

za obrtne nadaljevalne in gremialne šole se dobe v Učiteljski tiskarni komad po 3 K.

RISANKE

iz finega risalnega papirja 8 listov, z lepim ovitkom à K 4.—.

razprodaja

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Pri večjem naročilu popust!

Za Miklavža in Božič!!

Najprimernejša darila otrokom so mladinske knjige. V ta namen priporoča Učiteljska knjižarna v prvi vrsti one mladinske spise, ki jih je založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta«, in sicer:

Engelbert Gangl: Spisi za mladino, I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	K 14:40
Andrej Rapč:	14:40
Mišjakov Julče:	14:40
Ivo Trošt: Moja setev. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	14:40
Pav. Flerč: Iz mladit let. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	14:40
Babica pripoveduje. Spis za mladino po	14:40
Marko Senjanin: Slovenski Robinzon	18:—
Nadalje:	
Rab. Tagore: Povestice	14:40
Dr. Ivo Sorli: Bob in Tedi	36:—
Cvetko Golar: Prelepa Vasiljica	14:40
Bob za mladi zob (pesmice)	14:40
Dr. Ivan Lah: Dore	12:—
Oton Župančič: Sto ugank (pesmice)	3:60

Razen tega vse šolske potrebščine, kakor zvezke in risanke lastnega izdelka, svinčnike, peresnike, radirke, vse po najnižjih cenah. — Šolske pušice (peresnice) po K 5.—, 6.—, 8:40. 9.—, 25.—, 30.—.

V zalogi je tudi nadalje:

Ročni zapisnik, obsega koledar, plače stalnega učiteljstva, na ljudskih in meščanskih šolah, draginjske doklade, službena doba, upokojitev, šolstvo v Sloveniji, kolkovno letstvo, poštni tarif. Cena izvodu za 100 učencev K 12.—, za 150 učencev K 14.—.

Šolski list.

1. številka I., II. in III. stopnje je pošla, II. stopnja 3. številka je izšla pravkar, stane 14 kron.

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12kron.